

כניסת שבת: 17:27
 יציאת השבת: 18:30
 לדעת ר"ת: 19:05

אורי וישעי

הגיליון התורני

בתם פז - מאורכי צ' הפרשה

עטרת פז

הוא העולה על מוקדה (ו, ב)

מוקדה המ"ם זעירה (קטנה), כי מוקדה הפירוש מלשון התלהבות, והכוונה שאם אדם מישראל יש לו התלהבות דקדושה, צריך הוא להקטין את עצמו, שלא יהיה הדבר בולט לכל.

וכמו שמבואר בגמרא סוכה, כמה גדולים היו תלמידיו של הלל הזקן, ותלמידו רבי יונתן בן עוזיאל בשעה שהיה יושב ועוסק בתורה, כל עוף שפורח עליו מיד נשרף, והוא היה גדול תלמידיו של הלל הזקן, ובכל זאת אצל הלל הזקן לא מצאנו מעלה זו, שהיה נשרף כל עוף פורח, אלא שאצל הלל הזקן, כל כך היתה גדולה מעלתו, שהיה יכול להחזיק את ההתלהבות אצלו, שלא יהיה ניכר מבחוץ כלל (שפת אמת).

ביאורים לפסח

מצות תאכל במקום קדוש (ו, ט)

רמז למצות שאוכלים בליל פסח, שיהיה במקום קדוש, דהיינו שיקדש את הפה, שהוא מקום אכילת המצות. וזה גם מרומז במילה "פרעה", מלשון פה-רע, והתיקון לזה "פסח" פה-סח, לדבר רק דברים טובים וקדושים, שכל המרבה לספר בהם הרי זה משובח, וההיפך מי שאינו מדבר בדברים טובים ח"ו, אינו משובח.

רבי יהודה נתן בהם

אורח עני הסב בליל הסדר ליד שולחנו של עשר קמץ. העמיד לפניו בעל הבית את הכוסית הקטנה ביותר שמצא בבית. כשהגיעו לעשר המכות, טפסף בעל הבית כמנהג ישראל טיפה לכל מכה, ואילו האורח לא עשה כן. לעומת זאת טפסף האורח שלוש טיפות כשהגיעו לסימניו של רבי יהודה (דצ"ך, עד"ש, באח"ב) והסביר: "הסימנים של רבי יהודה הם קיצור נמרץ של עשר המכות, וכוסית קטנה כשלי די לה בסימנים אלה בלבד. אבל בעל הבית, שלו כוס כה גדולה, ראוי לעשר המכות במלואן.."

חכמים בהגדה

"מעשה ברבי אליעזר ורבי יהושע ורבי אלעזר בן עזריה ורבי

עקיבא ורבי טרפון שהיו מסובין בבני ברק".

הגדה של פסח היא התגלמותם של חכמי ישראל לדורותיהם, לכאורה, היה נראה שסיפור ההגדה מתאים לילדים ועמי הארצות שאוהבים לשמוע סיפורים, ואילו חכמים צריכים לעסוק יותר בתורה ובגמרא, לכן, חכמים הם אלו הראשונים בדברי ההגדה לומר לנו שגם הם החכמים ביותר (דור התנאים) חייבים בסיפור מצרים, ובודאי אנו.

מדוע נשארו החכמים ערים כל הלילה? כל אחד חייב להרגיש בלילה הזה כאילו הוא עצמו יצא ממצרים. בליל יציאת מצרים, עסקו בני ישראל במצוות הפסח עד לחצות ובחצות החלה יציאת מצרים. כך עשו גם החכמים - עד חצות ערכו את הסדר ומחצות סיפרו על יציאת מצרים.

בעשרה בניסן התחולל במצרים נס גדול: ביום זה נצטווה עם-ישראל לקחת כבש ולשמרו בבית עד שחישתו בערב פסח. לשכניהם המצרים סיפרו בני-ישראל, שהם עומדים להקריב את הששה לה, כדי שהקב"ה יהרוג את בכורי מצרים. שמעו זאת בכורי מצרים ותבעו מאבותיהם לשחרר את ישראל, וכאשר סירבו - לחמו נגדם והרגו הרבה מהם.

על כך נאמר "למכה מצרים בבכוריהם"

נס זה אנו מציינים בכל שנה בשבת שלפני פסח, המכונה 'שבת הגדול', על-שם הנס הגדול שאירע בה; שכן בשנה היא חל עשרה בניסן ביום השבת.

אולם נשאלת השאלה, מדוע קבעו את זיכרון הנס ליום השבועי שבו הוא התרחש (השבת) ולא לתאריך בחודש (י בניסן), כפי שנקבעו כל מועדי ישראל?

יש הבדל מהותי בין ימי השבוע לימי החודש: ימי השבוע קשורים לשבעת ימי הבריאה, והם נקבעים על-פי מהלך השמש. לעומת זאת, קביעת החודשים אינה חלק ממהותה של הבריאה, אלא זהו סדר שנקבע לאחר הבריאה, והוא קשור במהלך הלבנה שני המעגלים הללו - מעגל השבוע ומעגל החודשים - מסמלים שתי מערכות שבהן הקב"ה מנהיג את העולם:

הטבע והנס. ימי השבוע ומהלך השמש מסמלים את ההנהגה הטבעית, שהיא קבועה מתחילת הבריאה ואין בה שינויים. החודשים ומהלך הלבנה מסמלים את ההנהגה הניסית, שהיא בבחינת חידוש ('חודש' מלשון חידוש), ובזה גם יש שינויים מעת לעת, כלבנה המתחדשת מחודש לחודש.

זהו הטעם הפנימי לכך שהמועדים נקבעו על-פי ימי החודש: בתאריכים אלו זכינו שהקב"ה נהג עמנו בדרך ניסית, תוך גילוי קדושה מיוחדת, שלמעלה מטבע העולם. לכן שייכים המועדים לימי החודש, המציינים נסים.

נס בתוך הטבע - אולם הנס של שבת הגדול הוא מסוג אחר. זה לא היה נס ששידר את הטבע, אלא נס גדול - שהטבע עצמו נלחם ברע. בכורי מצרים נהגו בדרך טבעית לגמרי - לאחר שחשו על בשרם את תשע המכות הקודמות, חששו עכשיו לחייהם ולחמו למען שחרור בני-ישראל ממצרים. זו גדולתו של נס זה, שבא בתוך מערכות הטבע עצמם.

נס כזה, שמשנה את הטבע עצמו, קשור עם ימי השבוע דווקא, כי הוא אינו שידוד הבריאה, אלא השתלבות האור האלוקי העל-טבעי בתוך הבריאה עצמה. לכן נקבע זיכרון הנס ליום השבת ולא ליום בחודש.

מצב זה של התגלות הכוח האלוקי העל-טבעי בתוך מסגרות הטבע והבריאה, יתגלה במלוא שלמותו בזמן הגאולה, שאז יראה לעיני כול שהטבע עצמו אף הוא אלוקות. (הרבי מליובאוויטש, מתוך הספר "שלחן שבת")

ד"ת לעיני ר' מרדכי ניזרי בן סוליקה ז"ל

העלון נודב על ידי ידידינו רב פעלים לתורה ולתעודה ר' דוד ניזרי ורעייתו שתחי'

הליכות מלבי

נושא: שבת הגדול

קומי אורי - סיפור לשבת

הגמרא במסכת פסחים (מב.) מספרת על רב מתנה שדרש שיש ללוש את המצה של פסח רק במים שלנו. למחרת בבקר באו כל בני העיר עם הסירים שלהם לביתו ובקשו ממנו מים לאפיית המצות. אמר להם רב מתנה כוונתי היתה ל'מים שלנו' היינו ששהו בלילה, ולא במובן של שייכות.

הגמרא אינה מביאה מעשה זה כדי לבזות חלילה את בני אותה העיר (פפוניא), אלא כדי להראות שהיתה להם אמונת חכמים תמימה. והם באמת ידעו שיש מים שלנו (היינו ישנו - שהו כל הלילה) ויש מים שלנו (השייכים לנו), אבל הם אמרו אולי כוונתו של רב מתנה היא למים השייכים לו, ואעפ"כ הם לא באו וטענו 'מדוע ממימך כשרים יותר משלנו?' ולכן הגמרא הזכירה אותם לשבת.

מסופר על רבי לוי יצחק מברדיטשוב זי"ע שפגש גוי אחד ביום אידם של הגויים (ביום מיוחד שאסור להם להתעסק במסחר) וביקש ממנו שימכור לו איזה מאכל, והגוי בא ומכר לו. הלך רבי לוי יצחק ביום ערב פסח אחר הצהרים וראה יהודי אחד וביקש ממנו שיתן לו לחם. אמר לו אותו יהודי: על מה אתה מדבר, כבר שרפתי את כל החמץ, וכי אתה הרב אוכל חמץ? אמר ר' לוי יצחק מברדיטשוב: רבש"ע ראה מה בין הגוי ליהודי.

אנו אומרים לקב"ה אנו מתקרבים אליך ורוצים לבער החמץ מקרבנו, כל אויבנו ילבשו בושת ועלינו ירחם. ויהי רצון שנזכה השנה להקריב קרבן פסח בבית המקדש בעת ובזמנו, וכך יהי רצון ונאמר אמן.

גומרה של תורה

בשבוע שעבר זכינו להשתתף בסיום מסכת עבודה זרה שנערכה ברוב פאר וחדר בבית הכנסת "בית יעקב", שעל יד בית מדרש "רב פעלים", בנשיאות מורנו הרה"ג ר' אורי סבן שליט"א, אשר העביר את השיעור במשך כשנתיים וארבעה חודשים, ומנהגו המיוחד של הרב שליט"א זה למסור את הסיום של הגמרא לאחד התלמידים המתמידים ביותר, זה שלא הפסיד שיעור וזיה פעיל בלימוד, הפעם, מסיים הגמרא, היה ידי"ן הנכבד והנערץ רבי שלמה הנסב יצ"ו, רבי שלמה ריגש אותנו במיוחד בסיום שאמרו בהתרגשות רבה וכפי שאמר בענווה, "בתחילה לא חשבתי שבכלל מגיע לי לעשות סיום, מה אני זמח חיי", ותחלות לאל, הסיום היה נפלא, לעילא ולעילא. בטרם ימי חג הפסח, נשגר לידידנו ר' שלמה ורעייתו, ברכת חג פסח כשר ושמח, שיזכה לשובע שמחות נעימות וטובות, ורפואה שלמה לרעייתו שתחיה.

א: "שבת שלפני הפסח קורין אותו שבת הגדול (מרן הש"ע סי' ת"ל) טעמים רבים ניתנו לשם המיוחד של השבת האחרונה לפני הפסח. אחד מן הטעמים הוא דרשת היום בבתי הכנסת - דרשה מגדולי התורה. מנהג שהחל כבר בימי המשנה. לפיכך, קבעו "שבת הגדול" לפני הפסח כיון שהדרשה היא להורות דיני ערב פסח ופסח ודינים אלו חייבים לדעת לפני הפסח, הלכה למעשה!

ב: נוהגים לברך איש את רעהו בברכת "שבת הגדול מבורך"!

ג: ההפטרות של שבת הגדול ברוב הקהילות: וְעַרְבָה לַה' מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם (מלאכי ג) שמסיימת בפסוק הַנְּהֵא אֲנִי שֶׁלַח לְכֶם אֶת אֱלֹהֵי הַנְּבִיא לְפָנַי בּוֹא יוֹם ה' הַגְּדוֹל וְהַנּוֹרָא. והוא על פי מאמר חז"ל (ראש השנה יא.) "בניסן נגאלו ובניסן עתידין להגאל" וזאת במקום שהמנהג ברור להפטיר בהפטרות השבוע שאז לא ישנו ממנהגם.

ד: גם ביום טוב של פסח על הרבנים די בכל אתר ואתר לדרוש בענייניו של יום ולחזק את לבם באמונה על ביאת המשיח ועל גאולת ישראל (שם).

ביעור חמץ

א: אור ליד' בניסן (ביום שני) תחל בדיקת החמץ בצאת הכוכבים דהיינו בערך 19:20.

ב: הברכה שמברכים בבדיקת חמץ היא "על ביעור חמץ", ובכל שנה הברכה חלה על תחילת והכנת הביעור שמבער למחרת, ועל כן הבדיקה היא צורך הביעור. ויש להזהיר את הקטנים שלא יפזרו פירורים בשום מקום.

ג: עיקר הביטול הוא בלב, שיגמור בליבו שכל החמץ שברשותו הרי הוא כאילו אינו, ואינו חשוב כלום והרי הוא כמו עפר וכדבר שאין בו צורך כלל.

ד: זמן הבדיקה לכתחילה הוא כעשרים דקות לאחר שקיעת החמה, בערך 19:20 (ואם נאנס ואיחר זמן זה יכול לבדוק בכרכה אף אחר זמן זה) ואסור לאכול סעודה של פת (לחם) או עוגה יותר משיעור כביצה (56 גרם) קודם בדיקת חמץ החל מחצי שעה קודם זמן הבדיקה, אבל פחות מכביצה מותר לאכול. ופירות וירקות וכן תבשיל אורז וכיוצא בזה מותר לאכלם אף יותר משיעור כביצה.

דרשת שבת הגדול!!

הציבור היקר מוזמן לדרשת שבת הגדול, וחלכות הפסח, עריכת הסדר וכו' שתמסר ע"י כב' מו"ר הרב אורי סבן שליט"א השיעור יתקיים אי"ה בשבת קודש פרשת צו בבית הכנסת "בית יעקב" סמיח, ברחוב יוספטל 10 שכון סלע נתניה בשעה 16:15, תפלת מנחה תערך בתום הדרשה.

למעלת כב' מורנו הרה"ג ר' אורי סבן שליט"א ורעייתו שתחיה, לתורמים הנכבדים וכל הקוראים ברכת פסח כשר ושמח, תזכו לשנים רבות, טובות ונעימות, אושר ושלווה, אכי"ר, העורך